

Stora händelser har timat; hela huset är förändrat! Ur den blinda vägg som fanns till höger om ytterdörren växer nu ett nytt rum fram på den plats där altanen legat. Äntligen har Stockholms stads småstugebyrå gett upp och meddelat byggnadstillstånd. Och det är mors förtjänst. Efter otaliga telefonsamtal, personliga besök och välformulerade inlagor kan huset nu byggas till med ett tredje rum. Så har hon för en tid lyckats lyfta sig ur sin letargi och spränga det byråkratiska motståndet. Hon har blivit en pionjär; efter oss kommer flera hundra liknande tillbyggnader att äga rum de närmaste åren.

Men det är far som står för finansieringen. När min bror var liten tog far en livförsäkring på honom för en del av sitt arv. Livförsäkringen faller nu ut inför min brors tjuogoårsdag och får bli grundplåten i bygget. Denna gång skall det inte bli ett hafsigt amatörarbete utan det nya rummet uppförs till alla delar av yrkesmän.

För exteriörens del innebär tillbyggnaden att ytterdörren flyttas från det gamla husets fasad till nybyggets innersta del. Man går inte längre uppför yttertrappan och rakt in. I stället går man upp, vänder sig åt höger – och går in. Innanför ytterdörren ligger en minimal hall, ett så kallat vindfång. Väl inne i vindfånget kan man torka sig på dörrmattan eller, om man är särskilt smutsig, köra skorna fram och tillbaka i en golvfäst borstanordning med underborste och två sidoborstar. Sedan vänder man sig åt vänster och öppnar innerdörren, som sitter som förut i den gamla dörröppningen. Man kommer då in i den välbekanta hallen.

Hallen har numera fyra dörröppningar. Den fjärde befinner sig i samma plan som innerdörren och leder in till nya rummet. Det är eftermiddag dagen före jul. Snickarna har gått hem för helgen och

man kan gå in i rummet på en spång lagd över det ännu inte helt färdiga golvet. När man kliver på – det är så kallt att man måste vifta andedräktens rök från ögonen för att kunna se ordentligt – har man till vänster den blivande garderoben och till höger baksidan på vindfånget. Det luktar starkt av hyvelspån, lim, spik och fuktig cement från den nyanlagda källaren under. I taket hänger en arbetslampan med tjock svart skarvsladd. Lampan har formen av en stor nätinklädd handgranat. Till vänster i rummet står en provisorisk arbetsbänk belamrad med verktyg, limburkar och stora skruvtingar i rad. På de nylagda golvplankorna ligger såg- och hyvelspån samt en mängd mer eller mindre söndertrampade dagstidningar. Vid väggen till höger står en gammal köksstol på vilken vilar ett vattenpass och ovanför stolen på en spik hänger en blå overall och en flottig hatt med bortskurna brätten.

Man kan nu fortsätta ända fram till rummets högra ytterhörn där fönstren sitter. Ett enkelfönster vetter ut mot trädgården i norr och dubbelfönstret vetter mot infarten och piskställningen i öster. Står man vid dubbelfönstret och pressar vänster kind mot glaset kan man se in i köket som ligger i rät vinkel med nya rummet.

Det är begynnande skymning och mor har tänt taklampan. Hon står vid köksbänken invid fönstret och bakar. Hon kavlar en deg som sedan skall flottyrkokas i olja och bli klenäter. Hon bär ett blomligt förkläde. Hennes runda starka glasögon verkar immiga. När hon lutar sig framåt kan man se hårknuten i hennes nacke. När hon vänder sig åt sidan för att hämta något ur köksskåpet till höger kan man se hennes "grekiska" profil.

Min mor är inte vacker men hon har en rak, så kallad grekisk näsa. Hon har också vackra överarmar. Annars är hon inte mycket att skryta med. Ofta skäms jag för henne för att hon är så gammal. Inget annat barn på hela gatan har en mamma som fyllt fyrtioett.

Plötsligt upphör mor med baket och lutar sig fram och tittar ut genom köksfönstret. Jag vinkar febrilt i tron att hon ser mig. Men hon vinkar inte tillbaka. I stället tittar hennes starkt kupade glasögon stint ut över trädgården.

I köket står min mor och lutar sig mot köksbänken och ser bort

FEM HJÄRTAN I EN TÄNDSTICKSASK

kallade P C Jersilds pappa familjen där de trängdes i en tvårums småstuga i Norra Ängby utanför Stockholm. Denna småfolkets egnahemsmiljö började byggas på 30-talet och stod i sin blomning under andra världskriget. Med sina oändliga rader identiska småhus var den en blandning av torpardröm och socialistisk utopi, en trädgårdsstad för skötsamma arbetare. I Jersilds roman får detta speciella hörn av Folkhemmet sin första stora litterära skildring.

PC JERSILD

har skrivit en varm, tragikomisk och psykologiskt inträngande berättelse om en blivande författares uppväxt i en vanlig men samtidigt originell svensk familj dominerad av två självständiga och starka personligheter: en religiös, charmig och "ryskt" känslomässig far – och en självlärd, intellektuell mor med en imponerande beläsenhet i världslitteraturen.

Omslag Jan Biberg efter idé av författaren
Foto Nisse Peterson
ISBN 91-0-047552-1

PC JERSILD FEM HJÄRTAN I EN TÄNDSTICKSASK

PC JERSILD

5

i

ROMAN BONNIERS